

و هم در داخل این کشور به مرحله تولید می‌رسیدند. دولت و مجلس ایران همچنان با خصوصی سازی شرکت ملی دخانیات مخالف هستند.

مصر: دولت مصر بخش اعظم سهام شرکت Eastern Tobacco را در دست دارد. طرح های خصوصی سازی این شرکت در سال ۲۰۰۱ لغو شدند. در حال حاضر این شرکت مصری در حال سرمایه گذاری

مشترک با شرکت های خارجی چون Philip Morris و BAT برای تولید برندهای آنها در داخل مصر می باشد.

تایلند: پس از آن که در سال ۲۰۰۳ تلاش برای خصوصی سازی شرکت دخانیات تایلند که به طور کامل در انحصار دولت قرار دارد، متوقف شد، دیگر کوشش در این زمینه صورت نگرفته و به نظر نمی رسد در آینده نزدیک هم پیگیری شود. ■

و هم در داخل این کشور به مرحله تولید می‌رسیدند. دولت و مجلس ایران همچنان با خصوصی سازی شرکت ملی دخانیات مخالف هستند.

مصر: دولت مصر بخش اعظم سهام شرکت Eastern Tobacco را در دست دارد. طرح های خصوصی سازی این شرکت در سال ۲۰۰۱ لغو شدند. در حال حاضر این شرکت مصری در حال سرمایه گذاری

بلغارستان: پس از نجات از کمونیزم، خصوصی سازی صنایع، جزئی از برنامه های اصلی دولت بلغارستان بوده است. اما مسأله خصوصی سازی صنعت دخانیات این کشور، همواره چالشی و بسیار حساس بوده است، چراکه اقلیت ترک این کشور در بخش دخانیات حضور گسترده ای دارد. در دسامبر ۲۰۰۲، دادگاه عالی بلغارستان حکم ممنوعیت فروش شرکت انحصاری دخانیات دولتی این کشور (Bulgartabak) را به کنسرسیوم Deutsche Bank-Backed Consortium لغو کرد و از پیشنهاددهندگان درخواست کرد، پیشنهادهای قیمتی بالاتر خود را مجدداً آرایه کنند.

پس در اکتبر ۲۰۰۳، دولت بلغارستان استراتژی جدیدی را برای خصوصی سازی این شرکت دولتی در نظر گرفت که شامل فروش تدریجی ۹ شرکت سازنده سیگار و ۱۲ شرکت فرعی عمل آورنده تنباکو می شد. در فوریه ۲۰۰۵، شرکت بریتیش امریکن تنباکو (BAT) پیشنهاد ۱۳۸ میلیون پوندی خود برای خرید سه شرکت دولتی دخانیات بلغارستان را بعد از مخالفت پارلمان و حزب ائتلافی حاکم به علت نگرانی از ایجاد بیکاری برای شاغلان این بخش، پس گرفت.

چین: در حال حاضر شرکت های سیگار سازی فعال در چین تنها شرکت های انحصاری باقیمانده در دست دولت هستند که از آن جمله می توان به شرکت STMA اشاره کرد که تولیدکننده یک سوم سیگار دنیاست. تقریباً همه تولیدات سیگار شرکت های چینی در بازار داخلی مصرف می شوند. به همین دلیل، تنباکو و دخانیات به تنهایی ۸ درصد درآمد دولت چین را به خود اختصاص داده است. پیش از پیوستن به سازمان تجارت جهانی، موانع تعرفه ای و هم اکنون نیز موانع غیر تعرفه ای، واردات سیگارهای خارجی به چین را سخت کرده است. البته تعداد شرکت های سرمایه گذاری مشترک (جوینت ونچرز) نیز در صنعت دخانیات چین به فعالیت مشغولند که با همکاری شرکت های بزرگ بین المللی در این کشور تأسیس شده اند. در آوریل ۲۰۰۵ اعلام شد که شرکت Philip Morris برای تولید برند مارلبورو (Marlboro) خود در چین، موافقت نامه ای امضا کرده است. شرکت های Imperial و Gallaher نیز موافقت نامه های مشابهی امضا کرده اند. با وجود این، دولت همچنان مخالف سرمایه گذاری شرکت های سیگار سازی خارجی است.

ترکیه: تاکنون دو بار تلاش ناموفق برای خصوصی سازی شرکت Tekel که در انحصار دولت ترکیه می باشد، انجام شده است. در نوامبر ۲۰۰۳، دولت برنامه فروش Tekel را به این دلیل که قیمت های آرایه شده کمتر از قیمت واقعی این شرکت بودند، لغو کرد. در آوریل ۲۰۰۵ هم پیشنهاد خرید بهتری آرایه نشد.

ایران: در سال ۲۰۰۲ شرکت دخانیات ایران (ITC) یک سری موافقت نامه چند میلیون دلاری با شرکت هایی چون BAT، JTI، Ginseng Reemtsma و شرکت دخانیات کره جنوبی به امضا رساند که بر اساس آن، محصولات این شرکت ها هم به شکل رسمی وارد شده

اثرات تحریم ها بر بازار دخانیات ایران

به رغم تشدید تحریم های تجاری علیه ایران، سیگارهای آمریکایی همچنان در بازار کشورمان به چشم می خورند.

چارلستون آمریکا به بندر خرمشهر ایران صادر کرده است. BAT از سال ۸۵ به این سو فقط از طریق دو کشور سوئیس و ترکیه به ایران سیگار صادر کرده است. اما سخنگوی این شرکت اخیراً اعلام کرده که به علت نگرانی از افزایش احتمالی محدودیت های دولتی، شرکت BAT دیگر به ایران سیگار صادر نمی کند. شرکت های رینولدز و فیلیپ موریس نیز اعلام کرده اند، هیچ داد و ستدی با ایران نخواهند داشت. همین مسأله، نگرانی بابت افزایش قاچاق دخانیات در ایران را افزایش داده است. این در حالی است که قاچاقچیان محصولات دخانی در ایران با پشت سرگذاشتن مجاری قانونی و بدون پرداخت مالیات، درآمدهای عظیمی از این طریق کسب می کنند و به همین دلیل، بازار ایران برای آنها بسیار پر جاذبه است. بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت، بخش قابل توجه سیگاری که در ایران مصرف می شود، به صورت قاچاق وارد شده است. به گزارش این سازمان، این سیگارها از آمریکا به قبرس ارسال شده و از آنجا به کشورهایی چون لبنان، ترکیه، عمان یا امارات فرستاده و در نهایت، وارد ایران یا عراق می شوند. به هر حال، اگرچه با روند رو به تشدید تحریم های اقتصادی علیه ایران، تعاملات تجاری ایران و آمریکا روز به روز مشکل تر خواهد شد، اما به نظر نمی رسد این مسأله شامل انواع محصولات دخانی شود. در این میان، ایرانی ها همچنان می توانند سیگارهای آمریکایی مورد نیاز خود را از هر طریق (حتی قاچاق) تهیه کنند، اما مطمئناً آمریکایی ها دیگر نمی توانند کالاهایی چون فرش، مغز پسته و خاویار ایرانی را وارد کنند. ■

طی ماه های گذشته، دولت آمریکا برای تحت فشار قرار دادن ایران به دلیل پیگیری توسعه فن آوری هسته ای، تحریم های تجاری علیه کشورمان وضع کرده که دامنه وسیعی از مبادلات تجاری ایران و جهان را در بر گرفته و آن را محدود کرده است. اما تجارت طرفین در یک بخش همچنان در حال گسترش است. این بخش، تجارت محصولات دخانی است که با توجه به قرار گرفتن آن در حوزه محصولات کشاورزی، شامل تحریم نمی شوند. هم اکنون حجم نسبتاً بالایی از محصولات دخانی آمریکایی به ایران صادر می گردد. بر اساس آمارهای موجود، در ۵ سال گذشته ۱۴۲ میلیون دلار محصولات دخانی آمریکایی به ایران وارد شده است. گفتمنی است، صادرات رسمی سیگار آمریکایی به ایران از سال ۲۰۰۰ و پس از تصویب قانونی که صادرات محصولات کشاورزی و دارویی به سه کشور ایران، لیبی و سودان را مجاز می دانست، رسمی شده است. این قانون با نام «مصوبه اصلاح تحریم های تجاری و افزایش صادرات، به شدت از سوی شرکت های آمریکایی مورد استقبال قرار گرفت و بازار مناسبی برای محصولات شرکت های آمریکایی به وجود آورده است.

به گزارش مرکز آمار آمریکا، طی سال های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۵ سیگار، نیمی از کل صادرات آمریکا به ایران را تشکیل داده است. بر اساس همین گزارش، صادرات ۵۰ میلیون دلاری سیگار آمریکا به ایران در سال ۲۰۰۵، تقریباً سه برابر صادرات محصولات دارویی و شش برابر محصولات زراعی این کشور به ایران بوده است. در همین راستا، طی سال ۸۴ شرکت بریتیش امریکن تنباکو (BAT) که سازنده مارک های کنت، پال مال و لاکو استرایکس است، بیش از ۱ میلیون پوند سیگار از